

Bibliopolium

Geréb Zsolt:

A kolosséiakhoz és a Filemonhoz írt levél magyarázata

Kiadja az Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár 2010.

ISBN 978-973-7971-46-3, 274 old.

Geréb Zsolt

**A KOLOSSÉIAKHOZ ÉS A FILEMONHOZ
ÍRT LEVÉL MAGYARÁZATA**

Geréb Zsolt, a Kolozsvári Protestáns Teológia professzora 2003-ban jelentette meg *Thesszalonikabeliekhez írott levelek magyarázata* című könyvét, 2005-ben újabb kötettel jelentkezett: *Újszövetségi tanulmányok (1969–2004)*. Most, négyévi munkája eredményeként, a *Corpus Paulinum* két levélhez írt magyarázatának kötetével gyarapítja az erdélyi biblikus irodalmat. (Mindkét kommentárját Adorjáni Zoltán lektorálta.) A két levél magyarázatát azért foglalja egy könyvbe, mivel ezek mind történeti, mind pedig teológiai szempontból szoros kapcsolatban állnak egymással.

A két levél magyarázatának struktúrája hasonló. Mindkettő terjedelmesebb irodalomtörténeti bevezetővel kezdődik, ezt pedig a levelek magyarázata követi. A kötet fűlszövegében így nyilatkozik a megjelent munkájáról: *A könyv megírásával célkitűzésem az volt, hogy elvégezzem az eredeti szöveg exegézisét az utóbbi fél évszázad magyar és idegen nyelvű irodalma összevetésével. A kifejtés során az ún. történetkritikai módszert használtam, amely elsősorban a szöveg előállításának körülményeivel, a szerző szándékának feltárásával, a befogadó gyülekezet kérdéseivel, valamint a levél egyetemes teológiai üzenetével foglalkozik.*

A Kolossébeli gyülekezethez írt levél irodalomtörténeti bevezetőjében mindegyik előtt azt tisztázza, hogy a levél milyen helyet foglal el a Pál apostol nevéhez fűződő iratok között, majd pedig a hajdani város és a benne élt keresztyén közösség történetét tárja fel. Ez után vázolja fel a levél felépítését, tartalmát és teológiáját. A Kolossében jelentkező tévtanítás jellegzetes vonásainak (*a világ elemeiről szóló tanítás, az angyalok tisztelete, az aszkétikus életvitel, az isteni titok megismerése*) felsorolása után azokat a vallási irányzatokat mutatja be, amelyek a levél háttérében állhatnak, és ő maga pedig amellet foglalt állást, hogy Kolossében a júdaista tévtanítás bukkant fel és hatott az itt élt keresztyének szemléletmódjára. Az első rész a szerzőség kérdésének tisztázásával és a levél jelentőségének összefoglalásával zárul.

A levél magyarázata a bevezetésben felvázolt felépítést és tartalmi beosztást követi. Ennek fő részei: levélkezdés – 1,1–2,5; hitbeli tanítások – 2,6–26; erkölcsi intelmek, Jézus Krisztus uralma a hívők életében – 3,1–4,1; levélzáradék – 4,2–18.

Minden levélszakasz magyarázata felett a szerző saját fordítása áll. Ezt a Nestle–Aland 27. kiadása alapján készítette, figyelembe véve a Magyar Bibliatanács ökumenikus fordítását. Ezt követi a szövegrész elemzése, majd a versről versre haladó magyarázat.

A Filemonhoz írt levél bevezetésének első részében a levél hármas (*bevezető, tárgyalás, levélzáradék*) beosztásáról, a hitelességről (*a II. században már kanonikus könyvnek számítot*), a keletkezés helyéről és idejéről olvashatunk. A bevezetés második részében Onézimosz származásáról és elszökéséről szerezhetünk ismereteket. Ez után kövekezik a rabszolgaság vallástörténeti megítélése. A szerző ismerteti Jézus tanítását a szolgaságról és bemutat-

ja a hajdani palesztinai háztartások hatalmi felépítését, majd pedig arra tér ki, hogy az apostol milyen álláspontot képviselt a társadalmi hierarchia tekintetében: mindenki maradjon meg abban a társadalmi beosztásban, amelyben elhivatott, mert a hívek belső szabadságot nyernek Krisztussal. A bevezető rész második fele a levél teológiai jelentőségének és értelmezési távlatainak bemutatásával zárul. A Filemonhoz írt levél magyarázata ugyanazt a sémát követi, mint az előző levélé.

A kötet végén (259–272 old.) találhatjuk a felhasznált irodalom jegyzékét.

A könyv igen hasznos darabja lehet mind a lelkész, mind a vallásanár, mind pedig a Szentírást olvasó és tanulmányozó hívő könyvtárának. Mindhárman megtalálhatják benne azt, amire szükségük lehet, akár az igehirdetésre, biblióróra, illetve tanóróra való készüléskor, akár pedig az üzenet megkeresésében, a naponkénti Szentírásolvasás rendjén.

Péter Csaba

Recensio

Biblische Notizen

2010/146. szám, új folyam. ISSN 0178-2967. 152 old.

Rebecca C. Proefrock (DePere, AEÁ): *“Three Had a Passion for Agriculture, and No Good was Found in Them: God and Soil in Genesis Rabba* („Hárman voltak szenvedélyes földművelők, és egyikben sem találtak semmi jó”: Isten és a termőföld a Genezis Rabbában). A koránál és jelentőségénél fogva fontos és Kain foglalkozásához (1Móz 4,2) kapcsolódó midrás rövid tanítást nyújt a földművelésről. *Kain, Nőé és Uzziás kedvelték a földművelést, ebből pedig semmi jó nem származott.* Az következik-e ebből, hogy a zsidóság megvetette a földművelői élet-

módot? A tanulmány következtetése szerint a midrás azt tükrözi, hogy a rabbinista tanítás óvni akart: az ember ne istenítsé a termőföldet ereje miatt.

Stefan Bojowald (Bonn): *Zwei kleine Bemerkungen zum semitischen Einfluss in Ägypten* (Két apró megjegyzés a sémita befolyásról Egyiptomban). A bonni egyiptológiai szeminárium előadója azt tisztázza, miként alakult az ’Él istennév, illetve a CHZ’ gyök átírása az ókori Egyiptomban, és rámutat a többi kutató filológiai fejtegetéseinek gyenge pontjaira.